

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ У СУЧАСНІЙ ПРИРОДНИЧІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ

Грицай Наталія

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри природничих наук
Рівненського державного гуманітарного університету*

Голотюк Катерина

*здобувачка вищої освіти
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, Україна*

Останнім часом в освітній галузі досить часто вживають слово «інтеграція». Інтеграцію знань вважають одним із дидактичних принципів сучасної освіти [5]. Інтегративний підхід у природничій освіті спрямований на поєднання змісту знань з кількох навчальних предметів у єдине ціле, що дає змогу сформуванню цілісної природничо-наукової картини світу. Зокрема, реформа Нової української школи передбачає впровадження багатьох інтегрованих курсів природничого спрямування.

Проблему інтеграції змісту навчання вивчали С. Гончаренко, К. Гуз, Т. Засекіна, В. Ільченко, М. Колесник, А. Степанюк та ін. Проте недостатньо дослідженим є питання реалізації інтегративного підходу в умовах побудови Нової української школи.

Мета статті полягає в розкритті сутності інтегративного підходу в сучасній природничій освіті учнів.

У монографії Т. Засекіної інтегративний підхід потрактовано як «методологію здійснення інтеграції у навчанні природничих предметів» [3]. На думку вченої, інтегративний підхід є «необхідною умовою цілісної освіти – об'єднання в свідомості особистості взаємовідносин себе і суспільства, себе і природи» [3, с. 51].

Одним із способів реалізації інтегративного підходу в природничій освіті є розроблення та впровадження інтегрованих курсів.

Аналіз світового досвіду дає підстави стверджувати, що в різних країнах є свої підходи до викладання природничих наук. В одних країнах всі природничі предмети учні вивчають окремо, в інших – єдиним інтегрованим курсом (Італія, Норвегія), у ще інших може бути передбачено два інтегрованих курси (Іспанія, Франція) і т. д. Наприклад, у Франції в закладах загальної середньої освіти (колёжах) передбачено вивчення таких інтегрованих курсів, як «Physique-chimie» («Фізика-хімія») та STV – «Sciences de la vie et de la Terre» («Науки про життя та Землю») [1].

Загалом виокремлюють основні світові тенденції в природничій освіті: комп'ютеризація освітнього процесу, впровадження різноманітних інтегрованих курсів, реалізація технологій дослідницького навчання (навчання на основі досліджень) [2], STEM та STEAM-освіта.

У пропонованій статті розглянемо детальніше другу тенденцію.

У 5-6 класах можна обрати для навчання учнів одну із шести модельних програм інтегрованих курсів «Пізнаємо природу», «Природничі науки» або «Довкілля» [4]. В 10-11 класах передбачено вивчення в непрофільних класах інтегрованого курсу «Природничі науки». Крім того, інтегративний підхід реалізується під час опанування й інших предметів, зокрема «Біологія і екологія», «Фізика та астрономія».

Інтегрований курс «Природничі науки» (5-6 класи) охоплює п'ять складників: астрономічний, фізичний, хімічний, географічний, біологічний. У кожній із тем простежується інтеграція знань різних складників. Так, у темі «Біосфера» (6 клас) передбачено формування в учнів низки біологічних понять (популяція, екосистема, продуценти, консументи, редуценти), а також фізичних (тепло), географічних (природні зони, географічна широта, широтна зональність), знань про хімічні елементи (Нітроген, Фосфор, Калій, Кальцій) та ін.

Отже, інтегративний підхід є актуальним у сучасній природничій освіті і реалізується шляхом розроблення та впровадження інтегрованих курсів. Такі курси поширені по всьому світу, тому варто детальніше досліджувати досвід інших країн, виокремлювати найкращі практики і використовувати їх в освітньому процесі українських закладів освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грицай Н. Б. Вивчення інтегрованих курсів природничої освітньої галузі в Україні та Франції. *Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXXI Каршинські читання): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 110 річниці університету (м. Полтава, 30–31 травня 2024 р.)* / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. С. 17-19.
2. Грицай Н. Б. Природнича освіта в Україні: реалії та перспективи. *Природнича освіта та наука*. 2023. № 1. С. 5-10.
3. Засекіна Т. М. Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2020. 400 с.
4. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku> (дата звернення: 12.09.2024)
5. Повстин О. В. Інтеграція знань як один з дидактичних принципів сучасної освіти. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*, 2014. № 10. С. 232-235.